

Spis treści

Wprowadzenie	9
------------------------	---

1. Przepisy prawa	13
1.1. Rozumienie przepisu prawa	13
1.2. Sposoby formułowania przepisów prawa	16
1.2.1. Uwagi o strukturze przepisów prawa	16
1.2.2. Wartość logiczna przepisów prawa	19
1.3. Fakty prawne	20
1.3.1. Charakterystyka	20
1.3.2. Rodzaje faktów prawnych	22
1.4. Skutki prawne	26
1.5. Obowiązek	28
1.6. Sankcje	29
1.6.1. Sankcje represyjne	29
1.6.2. Sankcja egzekucyjna	31
1.7. Nieważność	32
1.8. Uprawnienie	33
1.9. Kompetencje	34
1.10. Adresaci przepisów prawa	36
1.11. Rodzaje przepisów prawa	38

2. Przepis prawny a norma prawna	48
2.1. Stosunek pojęć: „przepis prawa” — „norma prawna”	48
2.1.1. Zarys problemu	48
2.1.2. „Przepis prawa” jako pojęcie wyłączne	49
2.1.3. Równoznaczność określeń: „przepis prawa” — „norma prawna”	51
2.1.4. Norma prawna jako znaczenie przepisu prawa	52
2.1.5. Norma prawna jako wypowiedź konstruowana z przepisów prawa	54
2.1.6. Norma prawna jako „zjawisko” odrębne od przepisów prawa	57
2.1.7. Wnioski ogólne	62
2.2. Konwencje dotyczące struktury norm prawnych	64
2.2.1. Struktury jednoelementowe	64
2.2.2. Struktury dwuelementowe	65
2.2.3. Struktury trójelementowe	67

2.2.4. Konstrukcja norm sprzężonych (podwójnych)	68
2.2.5. Wypowiedź normatywna (norma) jako ciąg relacji	69
2.3. Rekapitulacja rozważań	70
3. System prawa	72
3.1. Generalne akty prawne	72
3.2. Hierarchia generalnych aktów prawnych	79
3.3. Gałęzie prawa	86
3.4. Zasady systemu prawa	92
3.5. Pojęcie systemu prawa	96
3.5.1. Pojęcie systemu	96
3.5.2. Krytyka tzw. socjologicznej jedności systemu prawa	98
3.5.3. Krytyka tzw. materialnej jedności systemu prawa	101
3.5.4. Krytyka tzw. teleologicznej jedności systemu prawa	105
3.5.5. Powiązania formalne	107
4. Sposoby powstawania prawa	109
4.1. O tzw. źródłach prawa	109
4.2. Stanowienie	112
4.2.1. Uwagi wstępne	112
4.2.2. Konstytucja	113
4.2.3. Ustawa	115
4.2.3.1. Pojęcie ustawy	115
4.2.3.2. Ustawa w rozumieniu formalnym i materialnym	119
4.2.3.3. Procedura ustawodawcza	122
4.2.4. Inne akty prawne „z mocą ustawy”	126
4.2.5. Rozporządzenie	127
4.2.6. Akty wewnętrzne	129
4.2.7. Inkorporacja i kodyfikacja	129
4.2.8. Uwagi o działalności prawotwórczej	131
4.3. Prawo zwyczajowe	133
4.4. Prawo precedensowe	135
4.5. Umowa	137
4.6. Religia	138
5. Obowiązywanie prawa	139
5.1. Pojęcie obowiązywania	139
5.2. Zakresy obowiązywania	142
5.2.1. Terytorialny zakres obowiązywania	142
5.2.2. Personalny zakres obowiązywania	144
5.2.3. Temporalny zakres obowiązywania	145
5.2.3.1. Nabycie mocy obowiązującej	145
5.2.3.2. Utrata mocy obowiązującej	151
5.3. Kolizje norm prawnych	153
5.3.1. Charakterystyka	153
5.3.2. Reguły kolizyjne	154
5.3.2.1. <i>Lex superior derogat legi inferiori</i>	154

5.3.2.2. <i>Lex posterior derogat legi priori</i>	156
5.3.2.3. <i>Lex specialis derogat legi generali</i>	156
5.3.3. Kolizje reguł kolizyjnych	157
6. Podmioty prawa	160
6.1. Rozumienie podmiotu prawa	160
6.2. Osoby fizyczne	160
6.3. Osoby prawne	163
6.3.1. Uwagi wstępne i rodzaje osób prawnych	163
6.3.2. Teorie osób prawnych	166
6.3.2.1. Teorie fikcji	167
6.3.2.2. Teorie substratu	168
6.3.2.2.1. Teorie substratu osobowego	168
6.3.2.2.2. Teorie substratu nieosobowego	170
6.3.2.3. Krótkie wnioski	172
6.4. Zdolność prawna	173
6.5. Zdolność do czynności prawnych	174
7. Stosowanie prawa	177
7.1. Rozumienie stosowania prawa	177
7.2. Przebieg procesu stosowania prawa	178
7.3. Stosowanie prawa w przypadkach nie unormowanych	183
7.3.1. Wnioskowanie <i>per analogiam</i>	184
7.3.2. Wnioskowanie <i>a fortiori</i>	186
7.3.3. Wnioskowanie <i>a contrario</i>	187
7.4. Ideologie stosowania prawa	188
7.4.1. Ideologia decyzji związanej przez prawo	188
7.4.2. Ideologia decyzji swobodnej	189
8. Wykładnia prawa	191
8.1. Określenie wykładni prawa	191
8.2. Podstawowe rodzaje wykładni	195
8.2.1. Podział wykładni ze względu na stosowane dyrektywy interpretacyjne	195
8.2.1.1. Wykładnia językowa	196
8.2.1.2. Wykładnia pozajęzykowa	198
8.2.2. Wykładnia literalna, zężająca i rozszerzająca	200
8.3. Moc wiążąca wykładni	201
8.3.1. Pojęcie mocy wiążącej	201
8.3.2. Wykładnia o mocy powszechnie obowiązującej	202
8.3.2.1. Wykładnia autentyczna	202
8.3.2.2. Wykładnia legalna	203
8.3.2.3. Problem prawotwórczości wykładni o mocy powszechnie obowiązującej	204
8.3.3. Wykładnia o ograniczonej mocy wiążącej	205
8.3.3.1. Wykładnia wiążąca w danej sprawie	205
8.3.3.2. Zasady prawne	206
8.3.3.3. Wytyczne wykładni prawa i praktyki sądowej	207
8.3.3.4. Problem prawotwórczości wykładni o ograniczonej mocy obowiązującej	208

8.3.4. Wykładnia nie mająca mocy wiążącej	209
8.4. Teorie wykładni	209
8.4.1. Teorie opisowe	210
8.4.2. Teorie normatywne	210
8.4.2.1. Teorie subiektywne i obiektywne	211
8.4.2.2. Teorie statyczne i dynamiczne	211
9. Stosunek prawny	213
9.1. Uwagi wstępne	213
9.2. Stosunek prawny rozumiany jako stosunek między podmiotami prawa	214
9.2.1. Charakterystyka ogólna	214
9.2.2. Elementy stosunku prawnego	215
9.2.2.1. Strony stosunku prawnego	215
9.2.2.2. Uprawnienie i obowiązek	216
9.2.2.3. Przedmiot stosunku prawnego	218
9.2.3. Struktura stosunku prawnego	222
9.2.4. Uwagi ogólne o konstrukcji stosunku prawnego	223
9.3. Stosunek prawny rozumiany jako stosunek podmiotu do rzeczy	226
9.3.1. Charakterystyka ogólna	226
9.3.2. Krytyka prób traktowania stosunku podmiotu prawa do rzeczy jako stosunku między podmiotami	227
10. Prawo	233
10.1. Prawo pozytywne	233
10.2. Prawo przedmiotowe — prawo podmiotowe	235
10.2.1. Prawo przedmiotowe	235
10.2.2. Prawo podmiotowe	236
10.2.2.1. Prawo podmiotowe a uprawnienie	236
10.2.2.2. Teorie praw podmiotowych	238
10.2.2.2.1. Teoria woli	238
10.2.2.2.2. Teoria interesu	239
10.2.2.2.3. Teoria mieszana	239
10.2.3. Stosunek prawa podmiotowego do prawa przedmiotowego	240
10.2.3.1. Koncepcje pierwotności praw podmiotowych	240
10.2.3.2. Koncepcje pierwotności prawa przedmiotowego	241
10.2.3.3. Teorie negujące istnienie praw podmiotowych	242
10.2.3.3.1. Solidaryzm	242
10.2.3.3.2. Normatywizm	243